

2108002202050011
EXAMINATION DECEMBER 2024
BACHELOR OF COMMERCE (EXTERNAL) (SECOND YEAR)
ADVANCE ACCOUNTING & AUDITING - I

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks:100]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **BACHELOR OF COMMERCE (EXTERNAL) (SECOND YEAR)**
 - b. Name of the Subject : **ADVANCE ACCOUNTING & AUDITING - I**
 - c. Subject Code No : **2108002202050011**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
 3. Figures to the right indicate full marks of the question.
 4. All questions are compulsory.
 5. Show the necessary calculation as a part of the answer.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 100]

Q.1 Write answers as per instructions:

20

- (1) Find the economic order quantity from the following information and state the number of times an order must be placed during the year: **2**

Bimonthly consumption	1,200 units
Cost of placing an order	Rs. 2,000
Carrying cost	10 percent
Selling price per unit	Rs. 800

- (2) A, B and C are three workers in a factory. Standard time to prepare a job is 25 hours. The wage rate per hour is Rs. 80. A takes 15 hours to complete that work. B takes 20 hours to complete the work, while C takes 25 hours. What will be the wages of each according to the following method? **3**

(i) Piece wage system (ii) Halsey wage system (iii) Rowan wage system

- (3) The total indirect cost of the factory is Rs 1,20,000 per month. If 30 workers worked 8 hours a day for 25 days in a month, then what is the direct labor hourly rate? **2**

(4) A factory produces 1000 units of goods A and 2,000 units of B. If four times more materials are used in the production of A than B, what is the proportion of joint cost allocation? **2**

(5) Advik Construction Co. Ltd. obtained a contract on 1st January 2022 for Rs. 12,00,000 to build a house. An escalation clause was inserted in the agreement according to which the contract price for the incompleting work has to be increased in accordance with the decision of the arbitrator. The total expenditure was Rs. 8,25,000 up to 31-12-2022. Work certified was Rs. 9,00,000. The cost of work uncertified is Rs. 30,000, Materials at site is Rs. 57,000.
From 1-1-23 the arbitrator increased 15% price for the uncompleted work. Fix the new contract price. **3**

(6) Find out passenger kilometre fare for a bus of Chandan Transport Co. from the following information: **3**

Kilometres	1	2	3	4	5
Passengers	10,000	20,000	16,000	8,000	2,000

Total expenditure is Rs. 44,800. Find out fare per passenger kilometre, if profit at 20% is to be earned.

(7) In a manufacturing unit raw material passes through four processes I, II, III and IV and the output of each process is the input of the subsequent process. The loss in the four processes I, II, III and IV are respectively 25%, 20%, 20% and $16\frac{2}{3}\%$ of the input. If the finished product at the end of process IV is 80,000 kgs, what is the quantity of raw materials required at the beginning of process I? **2**

(8) From the following information of Lupin Co. Ltd. Compute : **3**

- (1) Labour Cost Variance
- (2) Labour Rate Variance
- (3) Labour Efficiency Variance.

Details	Certified	Really
Labour hours	150	160
Rate per hour (Rs.)	2.20	2.00

- Q.2** (a) Shiv Co. manufactures a product. The following particulars were collected for the year 2022-23: **10**
(1) Annually demand of the product	18,000 units
(2) Cost of placing an order	Rs. 400
(3) Annual carrying cost per unit	Rs. 10
(4) Average usage per month	1500 units
(5) Minimum usage per month	900 units
(6) Re-order period Compute from the above:	1 to 5 months
- (1) Economic Order Quantity
 (2) Number of orders to be placed in a year
 (3) Re-order level
 (4) Maximum level
 (5) Minimum level
 (6) Average stock level (on the basis of EOQ)
 (7) Safety stock level.

- (b) From the records of Raymand Mills Ltd. following details are available for December 2022: **6**
(1) No. of workers at the beginning of the month	1,140
(2) No. of workers at the end of the month	1,260
(3) No. of employees relieved	36
(4) No. of employees retired	4
(5) No. of employees resigned	8
(6) No. of employees appointed on existing post	24
(7) No. of employees newly appointed due to expansion programme in December	140
- Calculate labour turnover rate by various methods.

OR

- (a) From the following monthly information, prepare a statement showing the cost per day of 8 hours and also find out the labour cost per hour: **8**
(1) Basic pay	Rs. 12,000
(2) Dearness Allowance	Rs. 6000
(3) Leave Salary	10% of basic pay
(4) Employer's contribution to provident fund on (1) and (3)	10%
(5) Pro-rata expenditure on labour welfare per month	Rs. 1000
(6) Employer's contribution to State Insurance on the total of (1) and (3)	5%
(7) Number of working hours in a month.	200

(b) The following expenses of Hema Ltd. are related to four machines:

8

Particulars	Rs.
Rent and Taxes (annual)	12,000
Power expenses (annual)	96,000
Repairs (annual)	8,000
Lighting expenses (annual)	1,600
Two operators: Monthly salary of each operator	3,200
Supervisor's salary per month	7,200
Lubricating oil (annual)	2,000
Depreciation per machine (annual)	12,000
Hire purchase instalment for the machines (including interest of Rs. 6,000) (annual)	50,000
Power consumption: of each machine	5 units per hour
Power expenses:	Rs. 4 per unit

Find out machine hour rate.

Q.3 From the Books of Ram Manufacturing Co. following figures have been obtained for the year 2022:

16

	Rs.
Cost of Materials	12,00,000
Direct Wages	10,00,000
Factory Overheads	6,00,000
Administration Charges	7,00,000
Selling Charges	4,20,000
Distribution Charges	2,80,000
Sales	50,40,000

A work order has been executed in 2023 and the following expenses have been incurred:

Materials	Rs. 16,000
Wages	Rs. 10,000

Assume that in 2023, Factory Overhead has gone up by 20%; Distribution charges have gone down by 10% and Selling and Administration charges have each gone up by 10%. What should be the selling price of the above work order so as to earn the same rate of profit as in 2022.

Factory Overhead is based on Direct Wages and Administration, Selling and Distribution charges on Factory Cost.

OR

HMT Co. Ltd. has are three production departments H, M and T and two service departments A and B. The details of expenses during March, 2023 is as under:

	Rs.
Rent and rates	20,000
General lighting	2,400
Indirect wages	6,000
Power	6,000
Depreciation on machines	40,000
Sundries	40,000

(1) Other informations:

Particulars	H	M	T	A	B
Floor space used (sq. mt.)	2,000	2,500	3,000	2,000	500
Lighting points (Nos.)	10	15	20	10	5
Direct wages (Rs.)	6,000	4,000	6,000	3,000	1,000
Horsepower of machine	120	60	100	20	-
Cost of machine (Rs.)	24,000	32,000	40,000	2,000	2,000
Production hours	4,670	30,20	3,050	-	-

(2) Service department expenses allocation:

Particulars	H	M	T	A	B
Service Dept. A	20%	30%	40%	-	10%
Service Dept. B	40%	20%	30%	10%	-

You are required to prepare :

- (1) A statement showing distribution of overhead expenses.
- (2) A statement showing allocation of expenses of service department to production department.
- (3) Rate of overheads per hour.

Q.4 Contractor Ritesh obtained a contract for Rs. 30, 00,000 to build a college. On 1-4-2022, the contract was started. The following expenditures were incurred up to 31-3-2023:

16

	Rs.
Materials	7,00,000
Wages	3,50,000
Plant	4,00,000
Sundry expenses	50,000
Establishment charges	36,000

Some of the materials costing Rs. 50,000 were found unsuitable and were sold for Rs. 40,000 and a part of the plant unsuited to the contract was sold for Rs. 36,000.

On 31-3-2023, the value of plant at site was Rs. 88,000 and the value of material on hand was Rs. 12,000. Cash received to date was Rs. 19, 20,000 being 80% of the work certified. 90% work on contract was completed.

In order to complete contract the contractor Ritesh estimated further Expenditure as under:

- (1) The contract would be completed on 30-9-2023.
- (2) Their wages on the contract after 31-3-2023 would amount to Rs. 2, 07,000.
- (3) The material in addition to those on hand on 31-3-2023 would cost Rs. 4, 00,000 and sundry expenses of Rs. 16,000 would be incurred.
- (4) A further sum of Rs. 1, 00,000 would have to be spent on plant and the residual value of the plant on the completion of the contract would be Rs. 1, 54,000.
- (5) After March 31, 2023, the establishment cost will be charged at the same rate as during 2022-23.
- (6) 3% of the total cost of the contract would be due to contingencies.

Prepare Contract A/c for the year ended 31st March, 2023 and ascertain the amount of profit to be credited to P & L A/c. preparing proforma (estimated) contract account.

OR

The following standards have been set to manufacture a product of Jhanvi Co. Ltd:

16

Direct Materials	Rs.
2 units of A at Rs. 8 per unit	16.00
3 units of B at Rs. 6 per unit	18.00
15 units of C at Rs. 2 per unit	30.00
Total	64.00
Direct Labour 3 hours at Rs. 16 per hour	48.00
Total Standard Cost	112.00

The company manufactured and sold 12,000 units of the product during the year. Direct materials costs were as follows:

25,000 units of A	Rs. 2,20,000
36,000 units of B	Rs. 2,01,600
1,77,000 units of C	Rs. 4,24,800

The company worked for 35,000 direct labour hours during the year. For 5,000 of these hours the company paid at Rs. 24 per hour, while for the remaining the wages were paid at the standard rate.

Calculate:

- (1) Materials Cost Variance

- (2) Material Usage Variance
- (3) Labour Rate Variance
- (4) Materials Price Variance
- (5) Labour Cost Variance
- (6) Labour Efficiency Variance.

Q.5 The production of Vishwas Manufacturing Company Ltd. passes through three processes, before it is transferred to finished Stock. The following information is obtained for the month of March, 2022

16

Details	Process 1	Process 2	Process 3
Raw materials used-in tonnes	1,100	65	75
Cost of raw materials per tonne- Rs.	360	240	700
Direct wages-Rs.	92,000	1,06,200	36,100
Manufacturing overheads-Rs.	24,600	40,000	14,000
Weight lost in process (percentage of input)	5%	5%	5%
Scrap in process (percentage of input)	10%	10%	10%
Sale value of wastage per tonne Rs.	240	360	600
Actual output in tonnes	935	825	780

Finished product of each process is transferred to other process as raw material and that of process III to warehouse. There was no stock of material or work-in-progress in any process.

From the above information, you are required to prepare process accounts and find out cost per unit of each process. Also give the Abnormal Wastage or Effectives (Gain) Accounts.

OR

From the following information relating to two different vehicles N and M. Calculate the cost per tonne-km (Calculate per annum):

16

Details	Vehicle N	Vehicle M
Vehicle run (annual kms.)	30,000	12,000
Per km. tonne	6 tons	4 tons
Cost of vehicle	5,00,000	3,00,000
Licence fee (p.a.)	15,000	15,000
Insurance (p.a.)	14,000	8,000
Garage rent (p.a.)	12,000	10,000
Salary and Inspection (p.a.)	1,20,000	1,20,000
Driver's salary (per hour)	40	40
Cost of Diesel per liter	100	100
Km. run per litre	20 km.	15 km.

Repair per km. (Rs.)	2.00	1.75
Depreciation of tyres per k.m. (Rs.)	2.00	1.80
Estimated life of Vehicles (kms)	1,00,000	75,000
Lubricants, oil per km. (Rs.)	0.20	0.15
Miscellaneous exps. (p.a.)	3,000	2,400

Interest at 12% p.a. on capital investment. The vehicles run 20 km. per hour on an average.

Q.6 Write the short notes (any four)

16

- (1) Escalation Clause in contract
- (2) Material variances
- (3) Causes of Labour turnover rate
- (4) Wastage of process
- (5) Departmental allocation of overheads
- (6) ABC Classification method of Inventory Control
- (7) Bin card

Gujarati Version

[Max. Marks: 100]

Q.1 માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો.

20

- (1) નીચેની માહિતી પરથી આર્થિક વરદી જથ્થો શોધો અને વર્ષ દરમિયાન કેટલી વાર ઓર્ડર મૂકવો પડશે તે જણાવો :

2

દ્વિમાસિક વપરાશ	1,200 એકમો
ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ	રૂ. 2,000
વહન ખર્ચ	10 ટકા
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	રૂ. 800

- (2) એક કારખાનામાં A, B અને C ત્રણ કામદારો છે. એક જોબ તૈયાર કરવાનો પ્રમાણ સમય રૂપ કલાક આપેલ છે. એક કલાકનો વેતન દર રૂ. ૮૦ છે. A તે કામ પૂરું કરવામાં ૧૫ કલાક લે છે. B તે કામ પૂરું કરતાં ૨૦ કલાક લે છે, જ્યારે C ને રૂપ કલાક લાગે છે.

3

નીચેની પદ્ધતિ મુજબ દરેકને શું વેતન મળશે ?

- (i) કાર્ય વેતનપ્રથા (ii) હેલ્સી વેતનપ્રથા (iii) રોવેન વેતનપ્રથા

- (3) કારખાનાના કુલ પરોક્ષ ખર્ચ માસિક રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ છે. ૩૦ કામદારોએ મહિનાના ૨૫ દિવસ રોજના ૮ કલાક લેખે કાર્ય કર્યું હોય, તો પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાક દર કેટલો ? 2
- (4) એક કારખાનામાં માલસામાન 'અ' ના ૧,૦૦૦ અને 'બ' ના ૨,૦૦૦ એકમોનું ઉત્પાદન થાય છે. જો 'અ' ના ઉત્પાદનમાં 'બ' કરતાં ચાર ગણો માલ વપરાય તો સંયુક્ત ખર્ચાની ફાળવણીનું પ્રમાણ કેટલું ? 2
- (5) આદવિક કન્સ્ટ્રક્શન લિ. એ ૧લી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ના રોજ મકાન બાંધવાનો કરાર રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦માં મેળવ્યો. કરાર સાથે સ્વયં ભાવવર્ધક કલમનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જે અનુસાર લવાદ નક્કી કરે તેટલો બાકી રહેલા કામની કિંમતમાં વધારો કરી આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું. તા. ૩૧-૧૨-૨૦૨૨ સુધીમાં કુલ રૂ. ૮,૨૫,૦૦૦નો ખર્ચ થયો. પ્રમાણિત કામ રૂ. ૯,૦૦,૦૦૦, બિનપ્રમાણિત કામ રૂ. ૩૦,૦૦૦, હાથ પર માલસામાન રૂ. ૫૭,૦૦૦ હોય ત્યારે તા. ૧-૧-૨૦૨૩થી લવાદે બાકી રહેલા કામની કિંમતમાં ૧૫% વધારો મંજૂર રાખ્યો. તો નવી કરાર કિંમત નક્કી કરો. 3
- (6) ચંદન ટ્રાન્સપોર્ટ કંપનીની બસ માટે નીચેની માહિતી પરથી પેસેન્જર કિલોમીટરદીઠ ભાડું શોધો: 3

કિલોમિટર :	1	2	3	4	5
પેસેન્જર્સ :	10,000	20,000	16,000	8,000	2,000

કુલ ખર્ચ રૂ. ૪૪,૮૦૦ છે. કમાણીના ૨૦% લેખે નફો મેળવવો હોય તો પેસેન્જર કિ.મિ.દીઠ ભાડું શોધો.

- (7) એક ઉત્પાદનમાં કાચો માલસામાન ચાર પ્રક્રિયાઓ, I, II, III અને IVમાંથી પસાર થાય છે અને દરેક પ્રક્રિયાનો તૈયાર માલ બીજી તરતની પ્રક્રિયા માટે કાચો માલ બને છે. ચારેય પ્રક્રિયામાં દાખલ કરેલ એકમોના અનુક્રમે ૨૫%, ૨૦%, ૨૦% અને ૧૬ ૨/૩% બગાડ થાય છે. જો ચોથી પ્રક્રિયામાં છેવટે ૮૦,૦૦૦ કિલો માલ તૈયાર થાય તો પ્રથમ પ્રક્રિયાની શરૂઆતમાં કેટલા કિલો કાચો માલસામાન દાખલ કરવામાં આવ્યો હશે તેની ગણતરી કરો. 2
- (8) લુપિન કંપની લિ.ની નીચેની માહિતી પરથી શોધો : 3
- (1) મજૂરી ખર્ચ વિયલન,
 - (2) મજૂરી દર વિયલન અને
 - (3) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિયલન,

વિગત	પ્રમાણિત	ખરેખર
મજૂરી ક્વાકો	150	160
ક્વાકદીઠ દર (રૂ.માં)	2.20	2.00

Q.2 (a) શિવ લિ. એક પેદાશનું ઉત્પાદન કરે છે. વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ માટે નીચેની વિગતો એકત્રિત કરવામાં આવી છે. **10**

(1) પેદાશની વાર્ષિક માગ	૧૮,૦૦૦ એકમો
(2) દરેક વરદી મૂકવાનો ખર્ચ	રૂ. ૪૦૦
(3) એકમદીઠ વાર્ષિક વહન ખર્ચ	રૂ. ૧૦
(4) માસિક સરેરાશ વપરાશ	૧૫૦૦ એકમો
(5) માસિક ઓછામાં ઓછો વપરાશ	૮૦૦ એકમો
(6) પુનઃ વરદી સમય	૧ થી ૫ મહિના

ઉપરની માહિતી પરથી ગણો :

- (1) આર્થિક વરદી જથ્થો
- (2) વર્ષમાં મૂકવાના ઓર્ડરની સંખ્યા
- (3) પુનઃ વરદી સપાટી
- (4) ગુરુત્તમ સપાટી
- (5) લઘુત્તમ સપાટી
- (6) સરેરાશ સ્ટોક સપાટી (આર્થિક વરદી જથ્થાને આધારે)
- (7) સલામતી જથ્થો.

(b) રેમન્ડ મીલ લિ.ની કર્મચારી વિભાગની ડિસેમ્બર ૨૦૨૨ની વિગતો નીચે મુજબ છે. **6**

(1) શરૂઆતના કામદારોની સંખ્યા	1,140
(2) અંતમાં કામદારોની સંખ્યા	1,260
(3) છૂટા કરેલ કામદારોની સંખ્યા	36
(4) નિવૃત્ત થયેલ કામદારોની સંખ્યા	4
(5) રાજીનામું આપી ગયેલ કામદારોની સંખ્યા	8
(6) ખાલી જગ્યા પર લીધેલ કામદારોની સંખ્યા	24
(7) વિસ્તરણ યોજનાને કારણે ડિસેમ્બર માસમાં નવા નિમાયેલ કામદારોની સંખ્યા	140

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી વિવિધ પદ્ધતિ અનુસાર મજૂર ફેરબદલી દરની ગણતરી કરો.

અથવા

(a) નીચેની માહિતી ઉપર ૮ ક્લાકના કામના કોઈ એક દિવસની મજૂરી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો. ક્લાકદીઠ મજૂરીનો ખર્ચ પણ શોધો. 8

(1) મૂળ પગાર	Rs. 12,000
(2) મોંઘવારી ભથ્થું	Rs. 6000
(3) રજાનો પગાર - મૂળ પગારના	10%
(4) પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં માલિકનો ફાળો - (૧) અને (૩) ની રકમ પર	10%
(5) પ્રમાણસર મજૂર કલ્યાણ ખર્ચ - દરેક કામદારદીઠ માસિક	Rs. 1000
(6) કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં માલિકનો ફાળો - (૧) અને (૩)ની રકમ પર	5%
(7) દરેક મહિનામાં કામકાજના ક્લાકો	200

(b) હેમા લિ.નાં નીચેના ખર્ચાઓ ચાર મશીનને લગતા છે : Rs. 8

ભાડું-કરવેરા (વાર્ષિક)	12,000
પાવર ખર્ચ (વાર્ષિક)	96,000
મરામત (વાર્ષિક)	8,000
વીજળી ખર્ચા (વાર્ષિક)	1,600
બે ઓપરેટર : દરેકનો માસિક પગાર	3,200
સુપરવાઇઝરનો પગાર (માસિક)	7,200
લુબ્રિકેટીંગ ઓઇલ ખર્ચ (વાર્ષિક)	2,000
ચંત્ર દીઠ ઘસારો (વાર્ષિક)	12,000
ચંત્રોનો ભાડા ખરીદ હપતો (વ્યાજ ખર્ચ રૂ. ૬,૦૦૦ સહિત) (વાર્ષિક)	50,000
પાવર વપરાશ દરેક મશીનનો ક્લાકદીઠ	5 યુનિટ
યુનિટદીઠ પાવરખર્ચ	રૂ. 4
યાંત્રિક ક્લાક દર શોધો	

Q.3 રામ મેન્યુફેક્ચરિંગ લિમિટેડના ચોપડામાંથી ૨૦૨૨ને લગતા નીચેના આંકડાઓ પ્રાપ્ત થાય છે 16

	રૂ.
માલસામાનની પડતર	12,00,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	10,00,000
કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા	6,00,000
વહીવટી ખર્ચા	7,00,000
વેચાણ ખર્ચા	4,20,000
વિતરણ ખર્ચા	2,80,000
વેચાણ	50,40,000

૨૦૨૩માં ઓર્ડર મુજબ એક કામ શરૂ કર્યું અને નીચેના ખર્ચાઓ કરવામાં આવ્યા :

માલસામાન રૂ. ૧૬,૦૦૦

મજૂરી રૂ ૧૦,૦૦૦

એમ ધારી લો કે ૨૦૨૩માં કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા ૨૦% વધ્યા છે. વિતરણ ખર્ચા ૧૦% થી ઘટ્યા છે. વેચાણ અને વહીવટી ખર્ચાઓ દરેક ૧૦% થી વધ્યા છે. ૨૦૨૨ના જેટલો જ નફાનો દર કમાવા કેટલી વેચાણકિંમત રાખવી જોઈએ ?

કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા પ્રત્યક્ષ મજૂરી પર તેમજ વહીવટી, વેચાણ અને વિતરણ ખર્ચા કારખાના પડતર પર આધારિત છે.

અથવા

HMT કંપની લિમિટેડમાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો H, M અને T તથા બે સેવા વિભાગો A અને B છે. માર્ચ, ૨૦૨૩ દરમિયાન ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે :

16

વિગત	રૂ.
ભાડું અને વેરા	20,000
વીજળી બત્તી	2,400
પરોક્ષ મજૂરી	6,000
પાવર	6,000
યંત્રનો ધસારો	40,000
પરચૂરણ ખર્ચ	40,000

(1) અન્ય માહિતી :

વિગત	H	M	T	A	B
રોકેલી જગ્યા (ચો.મી.)	2,000	2,500	3,000	2,000	500
વીજળી પોઇન્ટ્સ	10	15	20	10	5
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	6,000	4,000	6,000	3,000	1,000
યંત્રના હોર્સ પાવર્	120	60	100	20	-
યંત્રની કિંમત(રૂ.)	24,000	32,000	40,000	2,000	2,000
કામકાજના ક્વાકો	4,670	30,20	3,050	-	-

(2) સેવા વિભાગો A અને B નો લાભ અન્ય વિભાગોએ નીચે મુજબના પ્રમાણમાં લીધો છે.

વિગત	H	M	T	A	B
સેવા વિભાગ A	20%	30%	40%	-	10%
સેવા વિભાગ B	40%	20%	30%	10%	-

- (1) શિરોપરી ખર્ચની જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી અને
- (2) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.
- (3) ઉત્પાદન વિભાગનો પરોક્ષ ખર્ચનો ક્વાકદીઠ વસૂલાતનો દર પણ નક્કી કરો.

Q.4 કોન્ટ્રાક્ટર રિતેશ રૂ. ૩૦,૦૦,૦૦૦ની કિંમતનો એક કોલેજ બાંધવાનો કરાર લીધો. તા. ૧-૪-૨૦૨૨ના રોજ કામ શરૂ થયું. તા. ૩૧-૩-૨૦૨૩ સુધી નીચે મુજબ ખર્ચ થયો :

16

	રૂ.
માલસામાન	7,00,000
મજૂરી	3,50,000
પ્લાન્ટ	4,00,000
પરચૂરણ ખર્ચ	50,000
સ્થાપના ખર્ચ	36,000

રૂ. ૫૦,૦૦૦ની પડતર કિંમતનો કેટલોક માલ બિનઉપયોગી લાગતાં રૂ. ૪૦,૦૦૦માં વેચી દેવામાં આવ્યો. પ્લાન્ટનો અમૂક ભાગ નકામો ગણી રૂ. ૩૬,૦૦૦માં વેચી દેવામાં આવ્યો.

તા. ૩૧-૩-૨૦૨૩ના રોજ કામના સ્થળે પડી રહેલ પ્લાન્ટની કિંમત રૂ. ૮૮,૦૦૦ તથા હાથ પરના માલસામાનની કિંમત રૂ. ૧૨,૦૦૦ હતી. પ્રમાણિત કામના ૮૦% લેખે રૂ. ૧૯,૨૦,૦૦૦ રોકડા મળ્યા હતા. કરારના ૮૦% કામ પૂરું થયું હતું. કરાર પૂરો કરવા માટે બીજો કેટલો ખર્ચ થશે તેનો નીચે મુજબ અંદાજ કોન્ટ્રાક્ટર રિતેશ કર્યો :

- (1) કરાર તા. ૩૦-૯-૨૦૨૩ના રોજ પૂરો થશે.
- (2) ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૨૩ પછી કરાર પર મજૂરી ખર્ચ રૂ. ૨,૦૭,૦૦૦ થશે.
- (3) તા. ૩૧-૩-૨૦૨૩ના રોજ સ્ટોકમાં છે તે ઉપરાંત વધારાના રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦ના માલસામાનની જરૂર પડશે અને બીજા પરચૂરણ ખર્ચ રૂ. ૧૬,૦૦૦ થશે.
- (4) વધારાનો રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ની કિંમતનો પ્લાન્ટ જોઈશે. કરાર પૂરો થતાં વધશે તેવા પ્લાન્ટની કિંમત રૂ. ૧,૫૪,૦૦૦ હશે.
- (5) ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૨૩ પછી ૨૦૨૨-૨૩ દરમિયાન લાગતો હતો તે જ દરે સ્થાપના ખર્ચ લાગશે.
- (6) કરારની કુલ પડતરના ૩% જેટલો આકસ્મિક ખર્ચ થશે.

તા. ૩૧-૩-૨૦૨૩ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું કરાર ખાતું તૈયાર કરો અને તે વર્ષના નફા- નુકસાન ખાતે જમા કરવાની રકમ કાયું કરાર ખાતું બનાવી નક્કી કરો.

અથવા

જહાન્વી લિમિટેડના ઉત્પાદન પ્રમાણ અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે :

16

પ્રત્યક્ષ માલસામગ્રી :	રૂ.
A ના ૨ એકમો, એકમદીઠ રૂ. ૮ લેખે	16.00
B ના ૩ એકમો, એકમદીઠ રૂ. ૬ લેખે	18.00
C ના ૧૫ એકમો, એકમદીઠ રૂ. ૨ લેખે	30.00
	કુલ 64.00
પ્રત્યક્ષ મજૂરી : ૩ કલાકો, કલાકદીઠ રૂ. ૧૬ લેખે	48.00
કુલ પ્રમાણ પડતર	112.00

કંપની વર્ષ દરમિયાન ૧૨,૦૦૦ એકમોનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. પ્રત્યક્ષ માલસામગ્રીની પડતર નીચે મુજબ છે:

A ના ૨૫,૦૦૦ એકમો,	રૂ.2,20,000
B ના ૩૬,૦૦૦ એકમો,	રૂ.2,01,600
C ના ૧,૭૭,૦૦૦ એકમો,	રૂ.4,24,800

કંપની વર્ષ દરમિયાન ૩૫,૦૦૦ પ્રત્યક્ષ મજૂરી કલાકો કામ કરે છે. આ માટે કંપની ૫,૦૦૦ કલાકો માટે કલાકદીઠ રૂ. ૨૪ લેખે ચૂકવે છે, જ્યારે બાકીના સમયની મજૂરી પ્રમાણ દરે ચૂકવે છે. ગણતરી કરો :

- (1) માલસામગ્રી ખર્ચ વિયલન
- (2) માલસામગ્રી ભાવ વિયલન
- (3) માલસામગ્રી વપરાશ વિયલન
- (4) મજૂરી ખર્ચ વિયલન
- (5) મજૂરી દર વિયલન
- (6) મજૂર કાર્યક્ષમતા વિયલન.

Q.5 વિશ્વાસ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની લિ.નું ઉત્પાદન તૈયાર માલના સ્ટોક ખાતે લઈ જતાં પહેલાં ત્રણ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. માર્ચ, ૨૦૨૨ દરમિયાનના ઉત્પાદનને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે:

16

વિગત	પ્રક્રિયા 1	પ્રક્રિયા 2	પ્રક્રિયા 3
વપરાયેલ કાર્યો માલ ટનમાં	1,100	65	75
ટનદીઠ માલની પડતર	360	240	700
પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ.	92,000	1,06,200	36,100
ઉત્પાદન શિરોપરી ખર્ચ રૂ.	24,600	40,000	14,000

પ્રક્રિયાને લીધે ટનમાં ખાધ (દાખલ કરેલ ટનના ટકા)	5%	5%	5%
પ્રક્રિયાને લીધે ભંગાર (દાખલ કરેલ ટનના ટકા)	10%	10%	10%
બગાડની વેચાણકિંમત ટનદીઠ રૂ.	240	360	600
ખરેખર ઉત્પાદન ટનમાં	935	825	780

એક પ્રક્રિયાનો તૈયાર માલ બીજી પ્રક્રિયાના કાચા માલ તરીકે ટ્રાન્સફર થાય છે અને પ્રક્રિયા નો તૈયાર માલ ગોડાઉન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે. એક પણ પ્રક્રિયામાં શરૂઆતનો કે આખરનો માલસામાન કે ચાલુ કામનો સ્ટોક નથી.

ઉપરની માહિતી પરથી પ્રક્રિયાનાં ખાતાં તૈયાર કરો અને દરેક પ્રક્રિયાની એકમદીઠ પડતર કિંમત શોધી કાઢો. તદ્દુપરાંત અસામાન્ય બગાડ અને અસામાન્ય વધારા અંગેનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

અથવા

નીચેની માહિતી બે જુદાં જુદાં વાહનો N અને M ને લગતી છે. ટન કિ.મી. દીઠ પડતરની ગણતરી કરો. (વાર્ષિક ધોરણે ગણો.)

16

વિગત	વાહન N	વાહન M
વાહનના વાર્ષિક કિલોમિટર	30,000	12,000
કિ.મી. દીઠ ટન	6 tons	4 tons
વાહનની કિંમત (રૂ.)	5,00,000	3,00,000
લાઈસન્સ ફી (વાર્ષિક રૂ.)	15,000	15,000
વીમો (વાર્ષિક રૂ.)	14,000	8,000
ગેરેજ ભાડું (વાર્ષિક રૂ.)	12,000	10,000
પગાર અને નિરીક્ષણ (વાર્ષિક રૂ.)	1,20,000	1,20,000
ડ્રાઇવરનો પગાર (કલાકદીઠ)	40	40
ડીઝલનો ખર્ચ-લિટરદીઠ	100	100
લિટરદીઠ માઈલેજ (કિ.મી.)	20 km.	15 km.
કિ.મિ. દીઠ સમારકામ ખર્ચ રૂ.	2.00	1.75
કિ.મિ. દીઠ ટાયર ખર્ચ રૂ.	2.00	1.80
અંદાજિત આયુષ્ય (કિ.મી.)	1,00,000	75,000
લુપ્રિકન્ટ ઓઇલ (કિ.મી.દીઠ રૂ.)	0.20	0.15
પરચૂરણ ખર્ચ (વાર્ષિક રૂ.)	3,000	2,400

મૂડી રોકાણ પર વાર્ષિક ૧૨% લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે. દરેક વાહન સરેરાશ કલાકદીઠ ૨૦ કિ.મી. ચાલે છે.

Q.6 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે ચાર)

16

- (1) કરારમાં સ્વયંભાવવર્ધક કલમ
- (2) માલસામાન અંગેના વિચલનો
- (3) મજૂર ફેરબદલી દરના કારણો
- (4) પ્રક્રિયાનો બગાડ.
- (5) પરોક્ષખર્ચાની ખાતાવાર ફાળવણી
- (6) માલસામાન અંકુશની એ.બી.સી. વર્ગીકરણ પદ્ધતિ
- (7) બિનકાર્ડ

*****END*****